

Factors Influencing Risk Behavior on Substance Abuse of Thai Youth in Hat Yai District, Songkhla Province

Jedsarid Sangkan

M.A. (Human and Social Development), Lecturer

Tinsulanonda Fisheries College, Regional Southern Institute of Vocational Education in Agricultural, Songkhla

Kettawa Boonprakarn

Ph.D. (Thai Studies), Assistant Professor

Faculty of, Education Foundation and Liberal Arts, Hatyai University, Songkhla

Chidchanok Chengchao

Ph.D. (Research Design and Statistic), Associate Professor

Faculty of Education and Research Center for Educational Innovations and Teaching and Learning
Excellence, Prince of Songkla University, Pattani Campus

Apirak Chanthawong

M.Sc. (Environmental Management), Lecturer

Tinsulanonda Fisheries College, Regional Southern Institute of Vocational Education in Agricultural, Songkhla

Pakorn Limyothin

Ph.D. (Management), Assistant Professor

Hatyai University, Songkhla

Received: December 23, 2019/ **Revised:** June 26, 2020/ **Accepted:** July 24, 2020

Abstract

The purpose of this research is to study the factors that influence the risk behavior of substance abuse of Thai youth in Hat Yai District, Songkhla Province. The sample group used in this study was the youth aged between 15-25 years who are Thai nationality and living in Hat Yai District, Songkhla Province, specifying the sample size by using G * Power program in the amounting of 1,145 samples. The researcher used multi-stage sampling method from stratified sampling from every sub-districts in Hat Yai and then quota was selected to 88 people per sub-district. Finally, a random, simple, non-returnable draw from a youth household. The research instrument was a questionnaire. The statistics used were normal multiple regression analysis. The results of the study showed that gender, living with relatives, knowledge factors, and peer factors had a significant effect on the risk of substance abuse among youths at the statistical level of .05. Divorced and deceased parents had a significant influence on the risk of substance use behavior at the level of .05 while the youth living with their father or mother and family factors influenced risky, substance abuse behavior, at a statistically significant level of .05 with 59.90 percent of variance explained.

Keywords: Family, Knowledge, Friends Group, Risk Behavior, Substance Abuse, Youth

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนไทย ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

เจตน์สฤกษ์ สัมพันธ์

ศศ.ม. (พัฒนามนุษย์และสังคม), อาจารย์

วิทยาลัยประมงดินสูลานนท์ สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคใต้ จังหวัดสงขลา

เกศกานา บุญปรากฏ

ปร.ด. (ไทศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์

คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ชิตชนก เชิงเชาว์

Ph.D. (Research Design and Statistic), Associate Professor

คณะศึกษาศาสตร์ และสถานวิจัยนวัตกรรมการศึกษา และการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

อภิรักษ์ จันทวงศ์

วท.ม. (การจัดการสิ่งแวดล้อม), อาจารย์

วิทยาลัยประมงดินสูลานนท์ สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคใต้ จังหวัดสงขลา

ปกรณ์ ลิ้มโยธิน

ปร.ด. (การจัดการ), ผู้ช่วยศาสตราจารย์

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

วันรับบทความ : 23 ธันวาคม 2562/ วันแก้ไขบทความ : 26 มิถุนายน 2563/ วันตอบรับบทความ : 24 กรกฎาคม 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนไทยในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี มีสัญชาติไทยและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G* Power ได้จำนวน 1,145 ตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยสุ่มแบบชั้นภูมิจากทุกตำบลในอำเภอหาดใหญ่ แล้วสุ่มแบบโควตามาตามละ 88 คน ขั้นสุดท้ายสุ่มอย่างง่ายจับฉลากแบบไม่ใส่กลับคืนจากครัวเรือนที่มีเยาวชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยง ผลการวิจัยพบว่าเพศ การอาศัยอยู่กับญาติ ปัจจัยด้านความรู้ และปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสถานภาพของบิดามารดาหย่าร้าง และบิดาหรือมารดาเสียชีวิตมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่เยาวชนซึ่งอาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดา และปัจจัยด้านครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถทำนายพยากรณ์ได้ร้อยละ 59.90

คำสำคัญ: ครอบครัว, ความรู้, กลุ่มเพื่อน, พฤติกรรมเสี่ยง, สารเสพติด, เยาวชน

บทนำ

ความสำคัญและผลกระทบของปัญหา ยาเสพติด ซึ่งถือเป็นปัญหาในระดับสากลที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในทุกภาคส่วนของสังคมโลก การแพร่ระบาดของยาเสพติดยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง แม้จะมีกฎหมายที่มีบทลงโทษขั้นรุนแรงก็ตาม จากรายงานสถานการณ์ผลการดำเนินการปราบปราม ยาเสพติด ผลการจับกุมคดียาเสพติดทั่วประเทศ ปี 2561 มีจำนวน 220,286 คดี ผู้ต้องหา 230,984 คน เป็นคดีไม่ทราบผู้กระทำความผิด จำนวน 2,011 คดี จำแนกเป็นคดียาบ้า 171,678 คดี ของกลาง 539,769,328.89 เม็ด ไอซ์ 19,313 คดี ของกลาง 18,821.24 กิโลกรัม เฮโรอีน 1,125 คดี ของกลาง 1,189.58 กิโลกรัม โคเคน 64 คดี ของกลาง 53.60 กิโลกรัม กัญชาแห้ง 8,584 คดี ของกลาง 44,143.55 กิโลกรัม พืชกระท่อม 18,315 คดี ของกลาง 73,648.88 กิโลกรัม และคีตามีน 430 คดี ของกลาง 1,123.66 กิโลกรัม ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับสถิติผลการจับกุมคดียาเสพติดภาพรวม ในปี 2560 กับปี 2561 พบว่า ยาเสพติดที่สำคัญ เช่น ยาบ้า ไอซ์ เฮโรอีน โคเคน กัญชาแห้ง และคีตามีน มีการจับกุมและตรวจยึดปริมาณของกลางเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะคดียาบ้า และคีตามีน สามารถยึดของกลางได้เพิ่มขึ้นกว่า 1 เท่า คดีไอซ์ จับกุมและตรวจยึดของกลางเพิ่มขึ้นกว่า 2 เท่า เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา สำหรับกัญชาแห้ง ถึงแม้จำนวนคดีลดลง แต่ปริมาณของกลางที่ถูกจับกุมและตรวจยึดเพิ่มขึ้น ในขณะที่พืชกระท่อมมีผลการจับกุมลดลงทั้งจำนวนคดีและปริมาณของกลาง (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2561)

เมื่อพิจารณาการจับกุมและตรวจยึดของกลางยาบ้า ไอซ์ เฮโรอีน และคีตามีนในคดีที่มีของกลางปริมาณมากเพิ่มขึ้น โดยพบว่าถูกจับกุมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร/ปริมณฑล และพื้นที่ภาคกลาง ซึ่งเป็นแหล่งที่ลักลอบยาเสพติดระหว่างรอการส่งจำหน่ายในพื้นที่ และส่วนหนึ่งเป็นการลำเลียงส่งผ่านไปยังพื้นที่ภาคใต้ เพื่อส่งต่อไปยังประเทศที่สาม นอกจากนี้ ยังพบว่า ยาบ้า ไอซ์ และคีตามีน มีการขยายตัวในกลุ่มผู้ค้ารายย่อย และการแพร่ระบาดในกลุ่มผู้เสพ ส่งผลให้กลุ่มผู้เสพยาสามารถเข้าถึง

ยาเสพติดได้ง่ายขึ้น เช่น ยาบ้า พื้นที่ที่มีการจับกุมรวมปริมาณของกลางได้ มากที่สุด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และกรุงเทพมหานคร ไอซ์ พบการจับกุมได้มากที่สุดที่ จังหวัดเชียงราย สงขลา และชุมพร โดยเฉพาะยาเสพติดประเภทที่ 5 ที่นิยมใช้กันในพื้นที่ภาคใต้ ถูกจับกุมมากที่สุดที่ จังหวัดสงขลา สุราษฎร์ธานี พังงา ปัตตานี และตรัง ขณะเดียวกันการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กลุ่มนักค้าแสวงหาผลประโยชน์โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) โดยเฉพาะระดับขายส่งรายย่อย และขายปลีกให้กับผู้เสพควบคู่กับการใช้บริการรับส่งพัสดุภัณฑ์ไปรษณีย์ ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน ในขณะที่พื้นที่ลักลอบนำเข้ายาเสพติด พื้นที่หลักยังคงเป็นตามแนวชายแดนภาคเหนือด้าน จังหวัดเชียงราย ที่ใช้เป็นเส้นทางการลักลอบลำเลียง ยาบ้า ไอซ์ เฮโรอีน และคีตามีน ส่วนพื้นที่ที่สำคัญที่มีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดอีกด้านหนึ่ง คือ พื้นที่ทางชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่เป็นกัญชาแห้ง นอกจากนี้ ยังพบว่ามี การลักลอบนำเข้ายาบ้า ไอซ์ เฮโรอีน เพิ่มขึ้น สำหรับ ยาเสพติดประเภทคีตามีนจะถูกลักลอบนำเข้าจากพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ ส่วนใหญ่ถูกจับกุมและตรวจยึดได้พร้อมกับยาบ้า และไอซ์ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2561)

จากการสำรวจงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า นักวิชาการหลายท่านให้ความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของเยาวชน ดังเช่นในงานศึกษาของณรงค์ หมื่นอภัย (2552) ศึกษาปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของเยาวชนในอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน พบว่า สภาพครอบครัวมีการตักเตือนเยาวชนอยู่เสมอถึงโทษของยาเสพติด ให้ความรักความอบอุ่นแก่เยาวชนอย่างดี ทำให้เยาวชนมีความพึงพอใจต่อครอบครัวของตนเองอย่างมาก การศึกษาภูมิหลังของเยาวชน พบว่า ส่วนใหญ่บิดามารดามีชีวิตอยู่และอยู่ร่วมกัน เยาวชนอาศัยอยู่กับบิดามารดาของตนเอง สภาพความผูกพันกับกลุ่มเพื่อนของเยาวชน จะมีความรักและผูกพันกับเพื่อนอย่างมาก มีการ

พบปะสังสรรค์กันบ่อยครั้ง มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน จนทำให้บางครั้งจะชอบเที่ยวกลางคืน สืบบุรี ต้มสุราและชักชวนกันใช้สารเสพติด ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้เยาวชนมีการใช้สารเสพติดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ สภาพทัศนคติเกี่ยวกับสารเสพติด เยาวชนทราบถึงโทษของการใช้สารเสพติดเป็นอย่างดี แต่เยาวชนก็ยังติดสินใจใช้สารเสพติด ทั้งนี้ เพราะอยากลองและกลุ่มเพื่อนชักชวนให้ทดลอง

ดังนั้นสภาพปัญหาและพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้สารเสพติดในกลุ่มเยาวชนนั้นอยู่ในขั้นที่น่าเป็นห่วง ทั้งปัจจัยจากเพื่อน เยาวชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติด โดยใช้สารเสพติดชนิดที่หาง่ายในพื้นที่ ได้แก่ บุหรี่ น้ำกระท่อม กัญชา ยาไอซ์ และยาบ้า ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้เสพเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยทั่วไป พบว่าสาเหตุที่ทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับสารเสพติดนั้นเกิดจาก ปัจจัยด้านครอบครัวที่ไม่ดำเนินชีวิตตามหลักวิถีอิสลาม ด้านผู้ปกครองไม่เข้าใจวิธีการอบรมเยาวชนอย่างถูกต้องเหมาะสม ด้านชุมชนมีแหล่งจำหน่าย และสถานที่เสพยาที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาเสพติดของเยาวชน ด้านกลุ่มเพื่อนที่มั่วสุมกับสารเสพติด รวมทั้งเยาวชนในชุมชนขาดความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติด ส่วนปัญหาด้านการจัดการปัญหาเสพยาเสพติดที่ผ่านมานั้นพบว่าชุมชนมุ่งแก้ปัญหาเพื่อสนองนโยบายจากหน่วยงานภาครัฐ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ไม่มีข้อมูลในด้านสถานการณ์ปัญหาที่ชัดเจน มีข้อจำกัดในด้านเวลา เน้นความสำเร็จเชิงปริมาณ รวมทั้งมุ่งใช้อำนาจกฎหมายจัดการกลุ่มผู้ค้าผู้เสพในชุมชน โดยการจับ ปรับ กัก ชัง อาจทำให้สามารถแก้ปัญหาไปได้ในขณะหนึ่งได้ แต่ระยะยาวชุมชนไม่สามารถป้องกันพร้อมทั้งแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ทุเลาลงได้ แต่กระนั้น ยิ่งทำให้ปัญหาเพิ่มทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (รชดี บินหวัง และเกษตรชัย และหิเม, 2559) ในขณะที่เกรียงศักดิ์ อุบลไทร อรุมา เจริญสุข และสกล วรเจริญศร (2561) พบว่า กลุ่มปัจจัยทางจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น ได้แก่ กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะ กลุ่มปัจจัยด้านสถานการณ์ และกลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ด้วย

ค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.472 0.429 และ 0.398 โดยมีตัวแปรสำคัญในแต่ละกลุ่มปัจจัย ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต การสนับสนุนทางสังคม จากคนรอบข้าง และการคล้อยตามผู้อื่น โดยมีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.553 0.616 และ 0.551

ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงการใช้สารเสพติด เนื่องจากเยาวชนสามารถหาซื้อสารเสพติด เช่น ไอซ์ กัญชา สารผสมน้ำต้มใบกระท่อมหรือที่รู้จักกันดี ในชื่อของ 4 คุณ 100 ส่วนผสมหลักประกอบด้วย น้ำต้มใบกระท่อม ยาแก้ไอ และน้ำอัดลม (ประเภท น้ำดำ) พฤติกรรมการเสพยา/ดื่มสารผสมน้ำต้มใบกระท่อมของเยาวชน เหล่านี้จะรวมตัวกันเสพตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ทั้งนี้สามารถหาซื้อใบกระท่อมและสารผสมต่าง ๆ ได้ในชุมชนที่อาศัยหรือจากสื่อสังคมออนไลน์ หรือในตัวเมืองหาดใหญ่ (กนิษฐา ไทยกล้า เกรียงไกร พึ่งเชื้อ และสุชาดา ภัยหลีกกล้วย, 2559) นอกจากนั้นยังพบว่าปริมาณของกลางยาเสพติดสำคัญต่าง ๆ เช่น ยาบ้า ไอซ์ เฮโรอีน กัญชาแห้ง ฯลฯ ที่จับกุมได้นั้น พบว่าพื้นที่ที่มีการตรวจยึดได้ ปริมาณของกลางจำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นแหล่งพัก ลำเลียง และเก็บสารเสพติดหรือเป็นจุดผ่านถูกจับกุมมากที่สุดคือพื้นที่ จังหวัดสงขลา (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2561).

จากปรากฏการณ์ข้างต้น ปัญหายาเสพติดถือเป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ส่งผลต่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดสงขลา และมีการแพร่ระบาดของสารเสพติดไปยังกลุ่มเยาวชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้สารเสพติด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเกิดคำถามว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนไทยในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา นั้นเป็นอย่างไร เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการป้องกัน พัฒนา และหาวิธีการแก้ไขปัญหา เพื่อช่วยในการเจริญงอกงามตามวัยของกลุ่มเยาวชน เพิ่มความตระหนักให้เยาวชนได้เล็งเห็นถึงพิษภัยของปัญหายาเสพติด ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เพื่อก้าวสู่คนรุ่นต่อไปในการพัฒนาสังคมรอบตัว

และสังคมประเทศชาติต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนไทยในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

กรอบแนวคิดการวิจัย

Maccoby and Martin (1983) ได้ศึกษา รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูตามแนวคิดของ Baumrind (1971) และได้จำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบที่ 4 เพิ่มเติมจากที่ Baumrind ได้เสนอไว้ คือ 1) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (Authoritative Parenting Style) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาสนับสนุนให้เด็กมีพัฒนาการตามวุฒิภาวะของเด็ก โดยที่บิดามารดาจะอนุญาตให้เด็กมีอิสระตามควรแก่วุฒิภาวะ แต่ในขณะเดียวกัน บิดามารดาจะกำหนดขอบเขตพฤติกรรมของเด็ก และกำหนดให้เด็กเชื่อฟังและปฏิบัติตามแนวทางที่ บิดามารดากำหนดไว้อย่างมีเหตุผล เปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเองและสนับสนุนให้เด็กมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจ 2) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม (Authoritarian Parenting Style) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดา มีการจัดระบบการควบคุมและวางกฎเกณฑ์ให้เด็กปฏิบัติตามอย่างเข้มงวด และลงโทษเมื่อเด็กไม่ทำตามความคาดหวังของ บิดามารดา บิดามารดามักหว่านเหิน และปฏิเสธเด็ก 3) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive Parenting Style) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดา ปล่อยให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ตามการตัดสินใจของเด็ก โดยไม่มีการกำหนดขอบเขต ใช้การลงโทษน้อย

ไม่เรียกร้องหรือควบคุมพฤติกรรมเด็ก บิดามารดาไม่มีอำนาจในการควบคุมพฤติกรรมของเด็ก บิดามารดาจะให้ความรัก 4) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง (Uninvolved Parenting Style) เป็น การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาไม่ให้ความสนใจหรือตอบสนองความต้องการของเด็ก ให้การดูแลเอาใจใส่ต่อเด็กน้อยมาก เป็นเพราะบิดามารดาปฏิเสธเด็กแต่แรก หรือหมกมุ่นอยู่กับปัญหาและความกดดันในชีวิตประจำวันจนไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่เด็ก

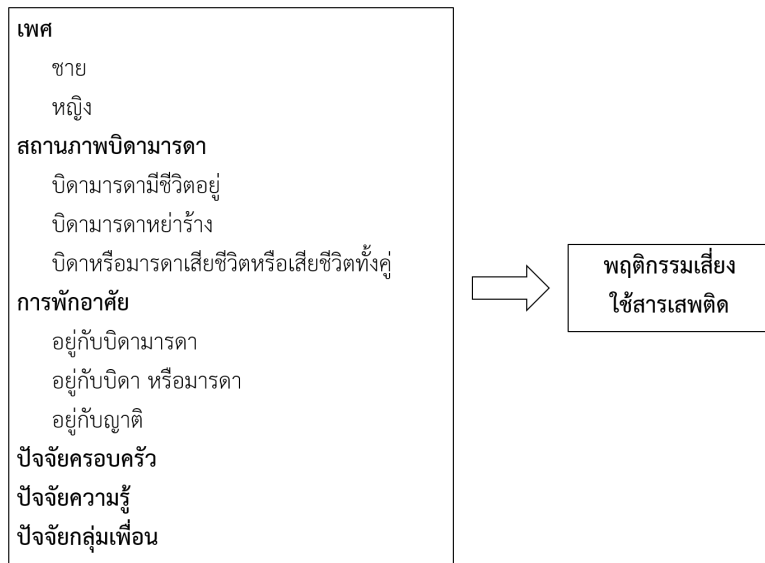
ปัจจัยครอบครัว สถานะของเยาวชนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา หรือญาติ หรือบิดามารดาหย่าร้างอาจมีผลจากรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูตามแนวคิดของ Maccoby and Martin (1983) และ Baumrind (1971)

Glanz, Rimer, and Viswanath, (2008) กล่าวถึงการปฏิบัติของบุคคลที่มีผลต่อสุขภาพ เช่น พฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติด หรือ พฤติกรรมเสี่ยงในการใช้สารเสพติด การปฏิบัติเพื่อป้องกันตนเองจากการใช้หรือเสพติดสารเสพติดในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษาถึงโทษของยาเสพติด การไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด การเลือกคบกับเพื่อน และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ หลีกเลี่ยงการเที่ยวเตร่ในเวลากลางคืน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดสารเสพติด ในส่วนของปัจจัยด้านปัจเจกบุคคล ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด ทักษะการที่มีต่อสารเสพติด ปัจจัยการสนับสนุนทางสังคม มีความรู้เกี่ยวกับโทษของ ยาเสพติดที่ดี

จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสารเสพติดดังกล่าวข้างต้น พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชน สามารถแสดงกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมเสี่ยง หมายถึง การปฏิบัติตนของเยาวชนไทยในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้ตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด เช่น การคบหาเพื่อนที่ติดสารเสพติด การอยู่ใกล้ชิดกับคนที่ติดสารเสพติด การไม่กล้าปฏิเสธหรือลองสารเสพติด

เยาวชน หมายถึง คนในวัยหนุ่มสาว คือผู้มีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี ตามความหมายในระดับสากลโดยสหประชาชาติ และมีสัญชาติไทย มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ปัจจัยครอบครัว หมายถึง พ่อแม่หรือผู้ปกครองแสดงความรัก ไม่เคยทะเลาะกัน สั่งสอนไม่ใช้ถ้อยคำหยาบคาย มีการดูแลว่ากล่าวเมื่อเยาวชนทำความผิด

ปัจจัยความรู้ หมายถึง เยาวชนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเสพติดจากการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสารเสพติด มีการติดตามข่าวสารจากสื่อ เข้าร่วมอบรมแกนนำห่างไกลสารเสพติด มีการเข้าร่วมบำเพ็ญประโยชน์

ปัจจัยเพื่อน หมายถึง เพื่อนไม่ชวนหนีเรียน หรือทำทนายให้ลองเสพยาเสพติด ไม่เที่ยวเตร่

ไม่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดทุกชนิด ไม่สังสรรค์เที่ยวเตร่

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี เนื่องจากเป็นช่วงวัยหนุ่มสาว เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างการเป็นเด็กและผู้ใหญ่ และสิ่งรอบตัวมากเป็นพิเศษ มีสัญชาติไทย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 4,416 คน (ระบบสถิติทางการทะเบียน, 2562)

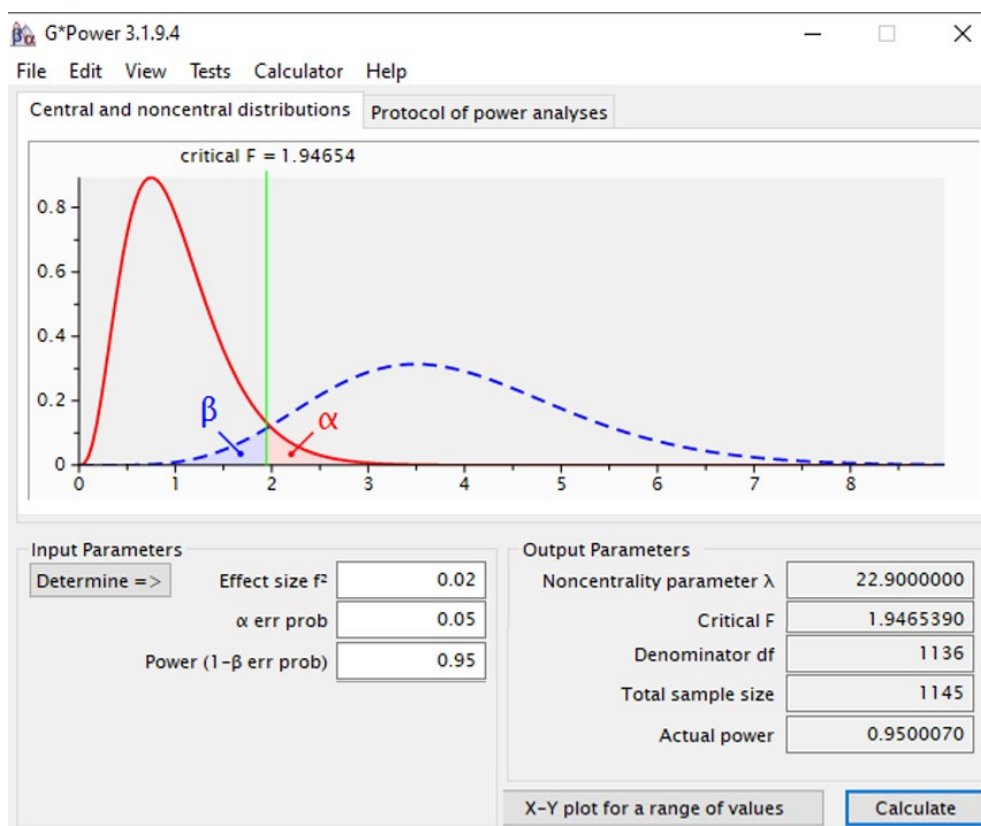
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี มีสัญชาติไทย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G* Power (Faul, Erdfelder, Lang & Buchner, 2007) กำหนดขนาดอิทธิพลในระดับเล็ก (Small) ค่า effect size เท่ากับ .02 (Cohen, 1988) ค่า α err prob เท่ากับ .05 ค่า power of test (1- β err prob) เท่ากับ .95 ได้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 1,145 ตัวอย่าง ดังแสดงในภาพประกอบ 2 จากนั้น

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยสุ่มแบบชั้นภูมิจากทุกตำบลในอำเภอหาดใหญ่ ได้แก่ ตำบลหาดใหญ่ ควนลัง คุเต้ คอหงส์ คลองแห คลองอู่ตะเภา ฉลุงทุ่งใหญ่ ทุ่งตำเสา ท่าข้าม นำน้อย บ้านพรุ และ

พะตง โดยสุ่มมาแบบโควตาตำบลละ 88 คน ตำบลหาดใหญ่ สุ่มมา 89 คน ขั้นตอนสุดท้ายสุ่มครัวเรือนจากตำบลโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายโดยหยิบฉลากแบบไม่ใส่กลับคืนให้ได้ตัวแทนครัวเรือนที่มีเยาวชน

ภาพประกอบ 2

คำนวณตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G* Power

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบประกอบด้วยตัวแปรเพศ การพักอาศัย และสถานภาพบิดามารดา ปัจจัยครอบครัว ปัจจัยความรู้ ปัจจัยกลุ่มเพื่อน และพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

วิธีการตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย โดยนำแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหาตาม นิยามที่กำหนด ตลอดจนการใช้ภาษา (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งข้อคำถามที่ยอมรับได้จะต้องมีค่าตั้งแต่ .66 ขึ้นไป (Rovinelli & Hambleton, 1977) ผลจากทดสอบพบว่า ข้อคำถามมีค่าระหว่าง .67-1.00 ดังแสดงตาราง 1

ตาราง 1

ค่าความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC)

ตัวแปร	ความสอดคล้องของข้อคำถาม IOC
ปัจจัยครอบครัว	.67-1.00
ปัจจัยความรู้	.67-1.00
ปัจจัยกลุ่มเพื่อน	.67-1.00
พฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติด	.67-1.00

หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการวัดความสอดคล้องภายในของครอนบาค (Cronbach, 1951) โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมของทุกข้อคำถาม

เป็นรายข้อ (Corrected Item-Total Correlation) ซึ่งจะต้องมีค่า .30 ขึ้นไป (Nunnally & Bernstein, 1994) ผลจากการทดสอบพบว่า แบบสอบถามปัจจัยภายในมีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมของทุกข้อคำถามเป็นรายข้ออยู่ระหว่าง .336-.722 ดังตาราง 2

ตาราง 2

ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมของทุกข้อคำถามเป็นรายข้อ (Corrected Item-Total Correlation) ของแบบสอบถาม

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ ระหว่างคะแนนรวมของทุกข้อคำถามเป็นรายข้อ (Corrected Item-Total Correlation)
ปัจจัยครอบครัว	.388 - .722
ปัจจัยความรู้	.502 - .703
ปัจจัยกลุ่มเพื่อน	.336 - .704
พฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติด	.432 - .705

และหลังจากนั้นผู้วิจัยนำคำถามที่ผ่านเกณฑ์ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ซึ่งค่าความเชื่อมั่นจะต้องมีค่าตั้งแต่

0.70 ขึ้นไป (Burns, & Grove, 1997) ผลจากการทดสอบพบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นในแต่ละด้านอยู่ระหว่าง .746-.809 ดังตาราง 3

ตาราง 3

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

ตัวแปร	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
ปัจจัยครอบครัว	.803
ปัจจัยความรู้	.792
ปัจจัยกลุ่มเพื่อน	.746
พฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติด	.809

การวิเคราะห์ข้อมูลตามข้อตกลงเบื้องต้น

สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารสนเทศของเยาวชนไทยในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาตัวแปรต้องมีการวัดไม่ต่ำกว่าอันดับ (Interval Scale) ถ้าตัวแปรในโมเดลมีการวัดเป็นนามบัญญัติ (Nominal Scale) หรือเรียงลำดับ (Ordinal Scale) ให้เปลี่ยนเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) มีค่า 0 กับ 1 ค่าตัวแปรที่สนใจมีค่าเท่ากับ 1 และค่าตัวแปรที่ไม่สนใจมีค่าเท่ากับ 0 (เจตน์สฤษดิ์ สังข์พันธ์, 2554) ดังนั้นตัวแปรที่มีการวัดเป็นนามบัญญัติและเรียงลำดับ ได้แก่ ตัวแปรเพศ สถานภาพบิดามารดา และการพักอาศัยของเยาวชน ผู้วิจัยได้เปลี่ยนเป็นตัวแปรหุ่นดังนี้

เพศ: ชาย=1 หญิง=0

สถานภาพบิดามารดา: บิดามารดาหย่าร้าง=1 อื่น ๆ=0, บิดาหรือมารดาเสียชีวิตหรือเสียชีวิตทั้งคู่=1 อื่น ๆ=0, บิดามารดามีชีวิตอยู่ = Excluded Variables ตัวแปรที่ยกเว้น

การพักอาศัย: อยู่กับบิดาหรือมารดา=1

อื่น ๆ=0, อยู่กับญาติ=1 อื่น ๆ=0, อยู่กับบิดามารดา=Excluded Variables ตัวแปรที่ยกเว้น

จากนั้นผู้วิจัยนำมาตรวจสอบผลการแจกแจงแบบปกติหลายตัวแปรด้วยข้อมูลสุดโต่งแบบหลายตัวแปร และตรวจสอบตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์ร่วมเชิงพหุเชิงเส้น (Multicollinearity) ดังนี้

1. ตรวจสอบผลการแจกแจงแบบปกติหลายตัวแปรด้วยข้อมูลสุดโต่งแบบหลายตัวแปร (Multivariate Outliers) ด้วย Mahalanobis Distances พบว่า ค่าสูงสุดของ Mahalanobis Distances เท่ากับ 21.188 เมื่อนำมาเทียบกับค่าวิกฤตของค่าไคร้สแควร์ = 26.124 ที่ $df=8$, $p=.001$ ปรากฏว่ามีค่าต่ำกว่าค่าวิกฤต แสดงว่า ในภาพรวมแล้วไม่มีข้อมูลสุดโต่งแบบหลายตัวแปร และสามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระน่าจะมีการแจกแจงแบบปกติหลายตัวแปร จึงเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4

ผลการแจกแจงแบบปกติหลายตัวแปรด้วยข้อมูลสุดโต่งแบบหลายตัวแปร (Multivariate Outliers) ด้วย Mahalanobis Distances

Residuals Statisticsa: Mahal. Distance				
Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	n
1.366	21.188	7.993	5.700	1145

2. ตรวจสอบตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์ร่วมเชิงพหุเชิงเส้น (Multicollinearity) โดยใช้สถิติ Collinearity ด้วยวิธีหา Tolerance และ VIF โดยค่า Tolerance ไม่เข้าใกล้ 0 ควรมีค่ามากกว่า 0.10 และค่า VIF ของตัวแปรอิสระทุกตัวควรมีค่าน้อยกว่า 10 (Hair, Blak, Barbin, Anderson, & Tatham, 2010) และผลจากการ

ทดสอบ พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละคู่ค่า Tolerance มีค่าอยู่ระหว่าง .385 – .984 และค่า VIF อยู่ระหว่าง 1.016 – 2.595 และสามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวเป็นอิสระจากกัน และไม่มีความสัมพันธ์ร่วมเชิงพหุเชิงเส้น (Multicollinearity) จึงเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น ดังแสดงในตาราง 5 (หน้า 97)

ตาราง 5

ผลการตรวจสอบตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์ร่วมเชิงพหุเชิงเส้น (Multicollinearity) โดยใช้สถิติ Collinearity ด้วยวิธีหา Tolerance และ VIF โดยค่า Tolerance

ตัวแปร	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
เพศ	.893	1.120
สถานภาพบิดามารดา		
บิดามารดาหย่าร้าง	.385	2.595
บิดาหรือมารดาเสียชีวิตหรือเสียชีวิตทั้งคู่	.561	1.781
การพักอาศัย		
อยู่กับบิดาหรือมารดา	.400	2.498
อยู่กับญาติ	.515	1.940
ปัจจัยด้านครอบครัว	.930	1.075
ปัจจัยด้านความรู้	.984	1.016
ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน	.883	1.133

การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์
วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม
เสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนไทยในอำเภอ
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยใช้การวิเคราะห์
การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple
Regression Analysis) เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพล
ต่อพฤติกรรมเสี่ยง

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลเพศ สถานภาพบิดามารดา และ
การพักอาศัยของกลุ่มตัวอย่างเยาวชนไทยในอำเภอ
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตาราง 6

จำนวน และร้อยละ เพศ สถานภาพบิดามารดา และการพักอาศัยของกลุ่มตัวอย่างเยาวชนไทยในอำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	498	43.50
ชาย	647	56.50
สถานภาพบิดามารดา		
บิดามารดามีชีวิตอยู่	846	73.90
บิดามารดาหย่าร้าง	180	15.70

ตาราง 6 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
บิดาหรือมารดาเสียชีวิตหรือเสียชีวิตทั้งคู่	119	10.40
การพักอาศัยของเยาวชน		
อยู่กับบิดามารดา	779	68.00
อยู่กับบิดา หรือมารดา	222	19.40
อยู่กับญาติ	144	12.60
รวม	1,145	100.00

2. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนไทยในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

จากการศึกษาโดยการนำเอาตัวแปรทั้งหมดทั้ง 8 ตัวแปร พบว่า มีเพียง 6 ตัวแปร ได้แก่ เพศของเยาวชน สถานะบิดามารดาของเยาวชนหย่าร้าง สถานะบิดาหรือมารดาของเยาวชนเสียชีวิต เยาวชนที่อาศัยอยู่กับญาติ ความรู้ของเยาวชน

กลุ่มเพื่อนของเยาวชนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในขณะที่อีก 2 ตัวแปร ได้แก่ เยาวชนที่อาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดา และครอบครัวของเยาวชนไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนไทยในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถทำนายพยากรณ์ได้ร้อยละ 59.90 ดังแสดงตาราง 7

ตาราง 7

แสดงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนไทยในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตัวแปร	คะแนนดิบ (Unstandardized Coefficients)		คะแนนมาตรฐาน (Standardized Coefficients)	t	sig
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	2.425	.183		13.267	.000
เพศ	1.266	.037	.674	33.878	.000
บิดามารดาหย่าร้าง	-.170	.077	-.067	-2.198	.028
บิดาหรือมารดาเสียชีวิต	.157	.077	.051	2.053	.040
อยู่กับบิดาหรือมารดา	.077	.070	.033	1.096	.273
อยู่กับญาติ	-.895	.074	-.319	-12.171	.000
ปัจจัยครอบครัว	.026	.034	.015	.769	.442
ปัจจัยความรู้	-.077	.023	-.064	-3.358	.001
ปัจจัยกลุ่มเพื่อน	-.123	.025	-.098	-4.877	.000

F=212.083*** Sig=.000 R=.774 R²=.599 R_{Adj}=.596 Std.Error=.59233

อภิปรายผล

1. ปัจจัยเพศ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนไทยในอำเภอหาดใหญ่ โดยพบว่า เพศชายมีแนวโน้มจะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดมากกว่าเพศหญิง ผลจากการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้ชายมักเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ผิดกฎหมายมากกว่าผู้หญิง ในขณะที่เดียวกันผู้ชายจะสนใจกฎหมายน้อยกว่าผู้หญิง ทำให้ไม่เกรงกลัวกฎหมาย จึงทำให้การใช้สารเสพติดที่ผิดกฎหมายตกอยู่ในกลุ่มผู้ชายสูงกว่าผู้หญิง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร จิรวัฒน์กุล, อมรรัตน์ ศรีคำสุข ไซโตะ, ปราณีพร บุญเรือง, จีระภา สิริหัต และจิตติวัฒน์ กองเกิด (2556) ที่พบว่า บรรทัดฐานเชิงเพศภาวะ ความเป็นชายถูกประกอบสร้างให้ต้องแสดงความกล้าหาญ ความเสี่ยงกล้าได้กล้าเสีย เข้มแข็ง อดทน เป็นการเปิดโอกาสให้เพศชายมีเหตุผลในการใช้สารเสพติด รับค่าทำไม่กล้าปฏิเสธ เมื่อถูกชักชวนให้ใช้สารเสพติด และถึงแม้เมื่อเลิกใช้ไปแล้วก็สามารถหวนกลับมาใช้ซ้ำได้อีกง่าย ๆ เพื่อรับค่าทำหาย เช่นเดียวกับการเป็นผู้เดินยา เพราะพฤติกรรมนั้นแสดงถึงความกล้าเสี่ยง ความเข้มแข็ง ในขณะที่การเข้าถึงและการควบคุมทรัพยากร ความเป็นชายทำให้เพศชายมีโอกาสทดลองสูบบุหรี่ กินเหล้าได้ง่าย ซึ่งการสูบบุหรี่ และกินเหล้าเป็นต้นทางที่นำไปสู่การใช้สารเสพติด นอกจากนั้นการมีอิสระในการใช้ชีวิตนอกบ้าน โดยเฉพาะในเวลากลางคืนซึ่งเอื้ออำนวยให้ผู้ชายมีโอกาสเข้าถึงสารเสพติดทั้งเพื่อการใช้และขายได้ง่าย เช่นเดียวกับงานศึกษาของ อินัฐดา พิมพ์พวง และมานพ คณะโต (2559) ที่ได้ศึกษาภูมิคุ้มกันยาเสพติดและสารเสพติด ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนอำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี พบว่า เพศชายมีความเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดและสารเสพติด คิดเป็นร้อยละ 15 มากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 6.6 และเพศชายมีความเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 13.2 มากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 4.1 สอดคล้องกับงานศึกษาของ ราเมศ กรณีย์ โชติกา อุ่นใจ อนุสรณ์ ดิษฐสุวรรณ ศิริพร ป้อมไย และทิพยาภรณ์ วินิจสร (2559) ที่ได้ศึกษาสถานการณ์ของชนิดสารเสพติด

ที่ใช้ในกลุ่มผู้เสพยาในเขตบริการสุขภาพที่ 3 พ.ศ. 2552-2557 พบว่า เพศชายมีการใช้ยาเสพติดมากกว่าเพศหญิง และยาเสพติดที่ใช้มากที่สุดคือ ยาบ้า เป็นเพศชายร้อยละ 91.88 และเพศหญิงร้อยละ 6.41 รองลงมาคือ กัญชา โดยเป็นเพศชายร้อยละ 0.57 และเพศหญิงร้อยละ 0.00 ซึ่งแสดงว่ากัญชาไม่เป็นที่นิยมของเพศหญิง สะท้อนให้เห็นว่าเยาวชนเพศชายอยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดมากกว่าเพศหญิง

2. ปัจจัยสถานภาพบิดามารดามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนไทยในอำเภอหาดใหญ่ พบว่า เยาวชนที่บิดามารดาหย่าร้าง และเยาวชนที่อาศัยอยู่กับญาติ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดลดน้อยลง ทั้งนี้เนื่องจากเยาวชนจะปกป้องตนเองเมื่อต้องอยู่กับญาติพี่น้องหรืออยู่กับบิดามารดาที่หย่าร้าง ในขณะที่เยาวชนที่อาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดา หรือบิดาหรือมารดาเสียชีวิต จะมีพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งเมื่อเยาวชนที่บิดาหรือมารดาที่เสียชีวิตทั้งคู่ ไม่มีใครสนใจ สั่งสอน และคอยดูแล จะประสบความล้มเหลวในชีวิต จึงทำให้เยาวชนอยากรู้ อยากลอง อยากเห็นซึ่งเป็นนิสัยเรื่องปกติทั่วไป และไม่คิดว่าจะติดสารเสพติด จึงได้ทำการทดลองใช้ โดยทดลองใช้ครั้งแรกๆ อาจมีความรู้สึกดีหรือไม่ดี หรืออาจมองว่าเป็นเรื่องเฉย ๆ ก็ตาม ถ้ายังไม่ติดสารเสพติดก็อาจจะประมาทไปใช้อีกจนในที่สุดก็ทำให้ติดสารเสพติดนั้น ขณะเดียวกัน ในสังคมปัจจุบันเห็นได้ว่า สารเสพติดมีรูปแบบต่าง ๆ มากมาย มีแหล่งผลิตหรือแหล่งระบาดที่เยาวชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย จึงทำให้เยาวชนถูกหลอกลวงโดยอาจไม่ทราบว่าเป็นสิ่งที่ได้กินเข้าไปนั้น เป็นสารเสพติดให้โทษร้ายแรง อาจจะคิดว่าเป็นยาธรรมดาที่ไม่มีพิษไม่มีภัย หรือเป็นอะไรตามทีผู้หลอกลวงแนะนำ อีกทั้งมีตัวอย่างจากสื่อประเภทต่าง ๆ ทำให้เกิดพฤติกรรมการลอกเลียนแบบ นอกจากนี้สังคมในปัจจุบันจะไม่ค่อยที่จะเปิดโอกาสหรือไม่ยอมรับผู้ติดยาได้กลับเข้ามาสู่สังคมปกติ ซึ่งผลสุดท้ายแล้วกลายเป็นผู้ติดยาเสพติด

3. ปัจจัยความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของ

เยาวชนไทยในอำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก เยาวชนที่มีความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดจะช่วยให้เกิด ภูมิคุ้มกัน และไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด ถึงแม้จะมีกลุ่มเพื่อนมาท้าทาย หรือสถานภาพด้านครอบครัว ของเยาวชนมีลักษณะอย่างไรก็ตาม เยาวชนก็สามารถอยู่ได้โดยไม่ไปข้องเกี่ยวกับสารเสพติด ซึ่ง สอดคล้องกับงานศึกษาของ อินฐดา พิมพ์พวง และ มาณพ คณะโต (2559) พบว่า เยาวชนที่มีความรู้ เกี่ยวกับโทษพิษภัยของยาเสพติด ด้านการมีตัวแบบ ที่ไม่ใช้ยาเสพติด ด้านทัศนคติต่อการใช้ยาเสพติด ด้านการมีระเบียบ วินัยในตนเองในการไม่ยุ่ง เกี่ยวกับยาเสพติด ด้านการมีเป้าหมายในชีวิต มี อนาคตที่ดีไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ด้านการมี พฤติกรรมหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติด ด้านการเผชิญ กับสภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด ซึ่งระดับ ภูมิคุ้มกันเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้าน พฤติกรรม สอดคล้องกับ ราเมศ กรณีย์, โชติกา อุ่นใจ, อนุสรณ์ ดิษฐสุวรรณ, ศิริพร ป้อมไย และ ทิพยาภรณ์ วินิจสร (2559) ที่ได้ศึกษาสถานการณ์ ของชนิดสารเสพติดที่ใช้ในกลุ่มผู้เสพในเขตบริการ สุขภาพที่ 3 พ.ศ. 2552-2557 พบว่า กลุ่มคนที่มี ความรู้ส่วนใหญ่จะมีภูมิคุ้มกันที่ทำให้ลดพฤติกรรม เสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด เช่นเดียวกับงานศึกษา ของ กิตติศักดิ์ จังพานิช (2558) พบว่า ความเสี่ยงใน การติดยาเสพติดกับปัจจัยด้านสังคมมีความสัมพันธ์ ในทางเดียวกันค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นั่นก็หมายความว่าเยาวชนที่มีความรู้ ก็จะช่วยให้อุบัติการณ์เสี่ยงในการใช้สารเสพติด น้อยลง

4. ปัจจัยกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม เสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนไทยในอำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากหากเยาวชนมีกลุ่มเพื่อนที่ดี และ มีความรู้ในเรื่องสารเสพติดแล้วก็จะทำให้เยาวชน ห่างไกลจากพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดได้ แต่ใน ขณะเดียวกันหากกลุ่มเพื่อนไม่ดี และเยาวชนขาด ความรู้เรื่องสารเสพติดแล้วก็มีโอกาสที่จะถูก เพื่อนท้าทายให้เสพยา ประกอบกับต้องการให้เพื่อน ยอมรับเข้ากลุ่มด้วยก็จะยอมทำตามสิ่งที่เพื่อนต้องการ

ซึ่งเป็นเรื่องปกติของวัยรุ่นในปัจจุบันที่จะสนใจเพื่อน มากกว่าครอบครัว อยากจะหาอย่างที่ว่าเพื่อนทำ ซึ่ง กลุ่มเพื่อนมักจะมียาเสพติดหรืออิทธิพลที่จะชักชวน หรือมีแนวโน้มให้ทำผิดกฎหมาย ทั้งชวนให้หนีเรียน ไปเที่ยวตามสถานบันเทิงไปร่วมงานสังสรรค์ และ เทียวเตรเพื่อเข้าสังคม ดังนั้นปัจจัยดังกล่าวเหล่านี้ จึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของ เยาวชนไทยในอำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สอดคล้องกับงานศึกษาของ อินฐดา พิมพ์พวง และ มาณพ คณะโต (2559) พบว่า การคบเพื่อนที่สูบบุหรี่ หรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือใช้ยาเสพติด และ ประสบการณ์การทดลองการใช้สารเสพติด ปัจจัย และสาเหตุที่ทำให้เยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่ง เสพติด เพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เยาวชนมี โอกาสเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด คือ ลองเสพตามเพื่อน ส่วนใหญ่กลุ่มเพื่อนใกล้ชิดจะเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพล มากในการชักจูงให้เด็กและเยาวชนก้าวเข้าสู่วงวน ของยาเสพติด ตั้งแต่เป็นผู้เสพและก้าวสู่การเป็นผู้ค้า ยาเสพติด เช่นเดียวกับงานศึกษาของ เกรียงศักดิ์ อุบลไทร อรุมา เจริญสุข สกล วรเจริญศรี (2561) ที่พบว่า กลุ่มปัจจัยทางจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น ได้แก่ กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะ กลุ่มปัจจัยด้าน สถานการณ์ และกลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะตาม สถานการณ์ โดยมีตัวแปรที่สำคัญในแต่ละกลุ่ม ปัจจัย ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต การสนับสนุนทาง สังคมจากครอบครัว และการคล้อยตามผู้อื่น และ สอดคล้องกับ เจตนร์สฤษฎี สังขพันธ์ (2554) ได้ ค้นพบจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก พบว่า ปัจจัย กลุ่มเพื่อน โดยเฉพาะการปรับตัวเข้าหาเพื่อน สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักศึกษา และ เห็นได้ว่าปัจจัยกลุ่มเพื่อนจะมีบทบาทที่สำคัญที่จะ ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนไป

ในขณะเดียวกันงานวิจัยที่พบว่ากลุ่มเพื่อน เป็นปัจจัยสำคัญต่อพฤติกรรมเสี่ยงการใช้สารเสพติด คืองานศึกษาของ สายสุตา สุขแสง เจตนร์สฤษฎี สังขพันธ์ และรัชดา ธรรมเจริญ (2558) ที่พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในสถานศึกษาที่มี ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม เสี่ยงใช้สารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ

เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ กล่าวคือ ธรรมชาติในช่วงวัยรุ่น นักเรียนจะคบหากับกลุ่มเพื่อนมากกว่าครอบครัว ทำให้อิทธิพลในการชักจูงตัวเองให้เข้าหา ยาเสพติดได้ง่ายซึ่งหากคบกับเพื่อนไม่ดี เพื่อนที่ดีจะต้องช่วยกันชักจูงให้เพื่อนคนอื่น ๆ แก้ไข ปัญหาต่าง ๆ อย่างถูกต้องเหมาะสม ไม่ชักชวนเข้าหา ยาเสพติด ชักชวนกันใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เสริมสร้างระเบียบวินัยที่ตระหว่างเพื่อน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ รชดี ปินหวัง และ เกษตรชัย และหิม (2559) พบว่า สภาพปัญหา ยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนนั้นอยู่ในขั้นที่น่าเป็นห่วง เยาวชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติด โดยใช้สารเสพติดชนิดที่หาง่ายในพื้นที่ ได้แก่ บุหรี่ น้ำกระท่อม กัญชา ไอซ์ และยาบ้า ตามลำดับ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้เสพยาเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยทั่วไป พบว่าสาเหตุที่ทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับสารเสพติดนั้นเกิดจาก ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนที่มีส่วนร่วมกับสารเสพติด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 กลุ่มเยาวชนที่เป็นเพศชายจะมีแนวโน้มมีพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดมากกว่าเพศหญิง ดังนั้นสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ควรสร้างภาวะผู้นำให้กับเยาวชนให้มีความกล้าพูด การวางแผน การแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสถาบันการศึกษาสามารถสร้างทักษะเหล่านี้ได้โดยสอนผ่านสถานการณ์จริง เช่น ให้เยาวชนจัดทีมทำกิจกรรมกับชุมชน หรือให้ดูภาพยนตร์ที่ให้ข้อคิด สถาบันอาจสอดแทรกมุมมองผ่านการทำกิจกรรม

เอกสารอ้างอิง

กนิษฐา ไทยกล้า เกรียงไกร พึ่งเชื้อ และสุชาดา ภัยหลีกส์. (2559). พฤติกรรมการใช้สารเสพติด พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ และเครือข่ายทางสังคมของเยาวชนนอกสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการสารเสพติด (ภวส.) กิตติศักดิ์ จังพานิช. (2558). ปัจจัยป้องกันกลุ่มเสี่ยงติดยาเสพติดของผู้ที่มีความเสี่ยงในการใช้ยาเสพติด: กรณีศึกษา จราชบุรี. วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี, 11(3), 37-42.

1.2 ผู้ปกครองควรให้ญาติของตนเอง ช่วยดูแลใส่ใจเยาวชนอีกช่องทางหนึ่ง เพื่อให้เยาวชนได้ระบายความเครียด หรือมีปัญหาต่าง ๆ จะสามารถปรึกษาได้ทุกเรื่องมากกว่าผู้ปกครองที่เป็นบิดามารดา หากผู้ปกครองที่เป็นบิดามารดาดูแลเพียงฝ่ายเดียวจะทำให้เยาวชนจะไม่ค่อยใส่ใจและเต็มใจให้ความช่วยเหลือ

1.3 ปัจจัยกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของนักเรียน ดังนั้นสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ควรแนะนำวิธีการเลือกคบเพื่อนที่ดี และควรสอดส่องดูแลการคบหาสมาคมเพื่อน ๆ ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของบุตรหลานอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้คิดและกระทำสิ่งดีมีประโยชน์กล้าพูดปฏิเสธ เพื่อนที่ชักจูงไปในทางที่ไม่ดี เช่น การพูดปฏิเสธเพื่อนที่ชวนให้ลองเสพยาเสพติด เพราะจะช่วยลดความเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนได้

1.4 สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ควรหางานอดิเรกหรือทำกิจกรรมสร้างสรรค์ หรือพักผ่อนหย่อนใจ เช่น โครงการจัดนิทรรศการตามแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ การท่องเที่ยว การปลูกต้นไม้ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ กิจกรรมด้านกีฬาสุขภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนโดยการเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค

2.2 ควรศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนระหว่างเยาวชนที่อาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดา กับเยาวชนที่อาศัยอยู่กับญาติ

2.3 ควรศึกษาปัจจัยจำแนกเพศที่มีพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนไทย

- เกรียงศักดิ์ อุบลไทร อรุณา เจริญสุข และสกล วรเจริญศร. (2561, สิงหาคม). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น: การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ห่อภิมาณ. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, 10(2), 21-40.
- เจตน์สฤกษ์ สักขพันธ์. (2554). *โมเดลเชิงสาเหตุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาวะรอนิจของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนามนุษย์และสังคม) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ธินัฐดา พิมพ์พวง และมานพ คณะโต. (2559). ภูมิคุ้มกันยาเสพติดและสารเสพติด ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*, 27(1), 136-146.
- ณรงค์ หมื่นนภัย. (2552). *ปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของเยาวชนในอำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน*. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ การเมือง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ราชดี บินหวัง, และเกษตรชัย และหิม. (2559). สภาพและปัญหาในการจัดการปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชนมุสลิม ชุมชนบ้านดอนขี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*, 56(1), 1-33.
- ระบบสถิติทางทะเบียน. (2562). *สถิติประชากรและบ้าน*. สืบค้นจาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age.php.
- ราเมศ กรณีย์ โชติกา อุ่นใจ อนุสรณ์ ดิษฐสุวรรณ ศิริพร ป้อมไย และทิพยาภรณ์ วินิจสร. (2559, มีนาคม - เมษายน). สถานการณ์ของชนิดสารเสพติดที่ใช้ในกลุ่มผู้เสพในเขตบริการสุขภาพที่ 3 พ.ศ. 2552-2557. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 25(2), 173-180.
- ศิริพร จิรวัดนกุล อมรรัตน์ ศรีคำสุข ไชโยะ ปราณิพร บุญเรือง จีระภา สี่ระหัด และฐิติวัฒน์ กองเกิด. (2556). “ยา” และ “ผู้หญิงติดยา”: ความหมายของการใช้สารเสพติด. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 58(4), 407-420.
- สายสุตา สุขแสง, เจตน์สฤกษ์ สักขพันธ์ และรัชตา ธรรมเจริญ. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านความรู้ ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนกับพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลา. ใน *รายงานการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 วันที่ 26 มิถุนายน 2558*. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ หน้า: 1350-1359.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2561). *รายงานผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ ประจำปี 2561*. กรุงเทพฯ: ส่วนปฏิบัติการข่าวและปราบปรามยาเสพติด 10 สำนักปราบปรามยาเสพติด และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- Baumrind, D. (1971). Current Patterns of Parental Authority. *Developmental Psychology Monographs*, 4, 1-103.
- Burns, N., & Grove, S. K. (1997). *The Practice of Nursing Research: Conduct Critique and Utilization*. (3rd ed.) Chicago: Rand McNally.
- Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient Alpha and The Internal Structure of Tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.

- Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A. Buchner, A. (2007). G*Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior Research Methods*, 39, 175–191.
- Glanz, K, Rimer, B. K., & Viswanath, K. (2008). *Health behavior and health Education: Theory, research, and practice*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Hair, J., Blak, W.C., Barbin, B.J., Anderson, R.E., & Tatham, R.L. (2010). *Multivariate data analysis*. New Jersey: Upper Sandle River, Prentice Hall.
- Maccoby, E.E., & Martin, J. (1983). Socialization in the Context of Family: Parent-Child Interaction. In P.H. Mussen (ed.), *Handbook of Child Psychology, Vol. 4 Socialization, Personality, and Social Development*, (pp. 1-101). New York: Wiley.
- Nunnally, J., & Bernstein, I. (1994). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60.